

3. Guzenko, O.P. and Voloshyna, K.A. (2005), «*Ekonomichno-pravovyy aspekt ocinky zmeshennya ta vidnovlennya korysnosti aktyviv pidpryyemstv*», *Ekonomika. Finansy. Pravo*, Vol. 51, pp. 25–28.
4. Zubilevych, S. (2005) «*Zmeshennya korysnosti aktyviv*», *Buhgalters'kyj oblik i audyt*, Vol. 2, pp. 9-13.
5. Landina, T. V., Ceben R. L. and Gumenyuk A.F. (2012), «*Osoblyvosti obliku vidtvorennya osnovnyx zasobiv iz zastosuvannyam informacijnyx tehnologij: upravlins'kyj aspekt, Problemy ekonomiky ta upravlinnya: [zbirnyk naukovyx pracz]*», Vol. 2, pp. 150-156.
6. Novyycz'ka, S.S. and Potapova-Sin'ko N. Yu. (2006), *Sutnist' amortyzacijnoyi polityky ta yiyi vplyv na efektyvnist' roboty pidpryyemstv, ONAZ im. O.S. Popova, Odesa, Ukraine.*
7. Pavlyuk. I. (2005), *Y'zmeneny'ya v buhgalterskom uchete umen'sheny'ya y' vosstanovleny'ya poleznosti' osnovnyx sredstv // Buhgalters'kyj uchet y' audyt*, Vol. 12, pp. 21 – 26.
8. Polozhennya (standart) buhgalters'kogo obliku 28 «*Zmeshennya korysnosti aktyviv*»: nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 24.12.2004 № 817 : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05> (accessed November 10, 2014).
9. Polozhennya (standart) buhgalters'kogo obliku 30 «*Biologichni aktyvy*»: nakaz Minfinu Ukrayiny vid 18.11.2005 № 790 : http://minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?&cat_id=293533&stind=21 (accessed November 8, 2014).
10. Chalyj, I. (2012), «*Zmeshennya korysnosti osnovnyx zasobiv: sut' i osnovy procedury*», *Vse pro buhgalters'kyj oblik*, Vol. 16, pp. 11–18.
11. Yaczuns'ka, O. S. (2012), «*Problemy vidobrazhennya zmeshennya korysnosti osnovnyx zasobiv, Ekonomichni nauky. Seriya: Ekonomika ta menedzhment: zbirnyk naukovyx pracz*», Vol. 9, no. 34, pp. 594 – 601.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Михальська Віра Вікторівна, аспірантка кафедри обліку, аналізу та аудиту
Національний університет біоресурсів та природокористування України
вул. Малиновського, 27/23, м. Київ, 04210, Україна
e-mail: veramiha@meta.ua

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Михальская Вера Викторовна, аспірантка кафедри учёта, анализа и аудита
Национальный университет биоресурсов и природоиспользования Украины
ул. Малиновского, 27/23, г. Киев, 04210, Украина
e-mail: veramiha@meta.ua

DATA ABOUT THE AUTHOR

Mykhal's'ka Vira Viktorivna, graduate student of accounting, analysis and audit department
National University of life and environmental sciences of Ukraine
Malinovs'ky, str, 27/23, Kyiv, 04210, Ukraine
email: veramiha@meta.ua

УДК 69.003:339.03

СТРУКТУРНІ ТА ПРОЦЕСНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДХОДІВ ПОПЕРЕДЖЕННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ – ВИКОНАВЦІВ БУДІВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Ріжок І.М.

Метою дослідження є розробка теоретичних основ і методичних рекомендацій оцінки і прогнозування неплатоспроможності підприємств.

Предметом дослідження є оцінка і прогнозування неплатоспроможності підприємств з врахуванням ендогенних та екзогенних чинників.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем банкрутства і неплатоспроможності підприємств. Для досягнення поставленої в роботі мети використовувались наступні методи теоретичного і емпіричного дослідження: системного підходу; логічного аналізу; економіметричного моделювання.

Результати роботи. У статті розглянуто сутність поняття кризи на підприємстві, чинники її виникнення та особливості виникнення кризового стану українських будівельних підприємств. Досліджено проблеми з розроблення нових методів управління діяльністю підприємств, які дозволять забезпечити високий рівень адаптивності та гнучкості в сучасних кризових умовах постійно змінного ринкового середовища.

Розглянуто підходи до оцінки цілей та завдань антикризового управління, групи антикризового управління, які дозволяють управляти підприємствам і в залежності від проблем, які виникають на підприємстві. Виділено функції та стратегії антикризового управління та основні напрямки подолання кризи на підприємствах.

Проведена систематизація наявних методів управління підприємством з метою попередження виникнення кризи, в умовах її дії та усунення фінансової кризи, а також вказано зміни в антикризовому управлінні, що спричинені дією кризових явищ. Визначено рівень їхнього впливу на підприємство та розроблено рекомендації щодо вдосконалення системи управління підприємством.

Галузь застосування результатів. Основні наукові положення роботи доведено до рівня методичних узагальнень і практичних рекомендацій, які дають змогу оцінити стан неплатоспроможності підприємств, виявити зони, що потребують негайного втручання ризик-менеджера. Універсальність запропонованих прикладних розробок дає можливість їх застосування підприємствами різних галузей та всіх форм власності.

Ключові слова: криза, криза підприємства, банкрутство, антикризове управління, фінансова стійкість.

СТРУКТУРНЫЕ И ПРОЦЕССНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПОДХОДОВ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ БАНКРУТСТВА ПРЕДПРИЯТИЙ - ИСПОЛНИТЕЛЕЙ СТРОИТЕЛЬНО-ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ

Рижок И.М.

Целью исследования является разработка теоретических основ и методических рекомендаций оценки и прогнозирования неплатежеспособности предприятий.

Предметом дослідження являється оцінка і прогнозування неплатежеспособності підприємств з урахуванням ендогенних і екзогенних факторів.

Методи. Теоретичної і методологічної основою дослідження являються фундаментальні положення економічної теорії, дослідження вітчизняних і зарубіжних учених по проблемам банкрутства і неплатежеспособності підприємств. Для досягнення поставленої в роботі цілі використовувались наступні методи теоретичного і емпіричного дослідження: системного підходу; логічного аналізу; економетричного моделювання.

Результати роботи. В статті розглянуті сутність поняття кризи на підприємстві, фактори її виникнення і особливості виникнення кризового стану українських будівельних підприємств. Досліджені проблеми розробки нових методів управління діяльністю підприємств, які дають можливість забезпечити високий рівень адаптивності і гнучкості в сучасних кризових умовах постійно змінюваної ринкової середовища.

Розглянуті підходи до оцінки цілей і завдань антикризового управління, груп антикризового управління, які дають можливість управляти підприємством з урахуванням необхідності рішення проблем, які виникають на підприємстві. Виділені функції і стратегії антикризового управління і основні напрями подолання кризи на підприємстві.

Проведена систематизація існуючих методів управління підприємством з метою запобігання виникненню кризи, в умовах її дійства і усунення наслідків фінансового кризи, а також дані напрями щодо змін у антикризовому управлінні, які викликані впливом кризових явищ. Визначено рівень їх впливу на підприємство і розроблені рекомендації щодо удосконалення системи управління підприємством.

Область застосування результатів. Основні наукові положення роботи доведені до рівня методических узагальнень і практичних рекомендацій, які дають можливість оцінити стан неплатежеспособності підприємств, виявити зони, які потребують негайного втручання ризик-менеджера. Універсальність запропонованих практичних розробок дає можливість їх застосування підприємствами різних галузей і всіх форм власності

Ключові слова: криза, криза підприємства, банкрутство, антикризове управління, фінансова стійкість.

STRUCTURAL AND PROCESS FEATURES OF THE APPROACHES IN PREVENTING THE BANKRUPTCY OF ENTERPRISES IMPLEMENTING CONSTRUCTION AND INVESTMENT PROJECTS

Ryzhok I.M.

The aim of the research is to develop theoretical foundations and guidelines for assessment and prediction of insolvency of enterprises.

The study is the estimation and prediction of insolvency with regard to endogenous and exogenous factors.

Methodology. *Theoretical and methodological basis of research is the fundamental provisions of the economic theory, the study of domestic and foreign scientists on the problems of bankruptcy and insolvency. To achieve the objectives the following methods were used: theoretical and empirical research: a systematic approach, logical analysis; econometric modeling.*

Results. *The article deals with the essence of the concept of crisis in the enterprise, the factors for its occurrence and characteristics of a crisis condition of Ukrainian enterprises. The problems of the development of new methods of business management that will ensure a high level of adaptability and flexibility in today's crisis conditions constantly changing market environment.*

The approaches to the assessment objectives and tasks of crisis management, crisis management group that enable enterprises to manage and depending on the problems that arise in the company. Highlight features and strategies of crisis management and the main directions of the crisis in the workplace.

Reservation systematization of management now to prevent a crisis in terms of its performance and eliminate financial crisis and changes specified in crisis management, caused by the influence of the crisis. The level of their impact on the company and developed recommendations to improve system management.

Practical implications. *The basic scientific principles of the work brought to the level of methodological generalizations and practical recommendations, which provide the opportunity to assess the state of insolvency of enterprises, to identify areas that require immediate attention of the risk Manager. The versatility of the proposed applied research gives the possibility of their use by enterprises of different industries and of all forms of ownership.*

Key words: *crisis, a crisis of the company, bankruptcy, crisis management, financial stability.*

Актуальність теми. Будівельна галузь, більше ніж будь-яка інша галузь економіки, пов'язана із виникненням фінансових ризиків. Джерелами їх формування можуть бути як дії інвесторів, забудовників, так дії спеціалізованих підрядних організацій. Ризик, як економічна категорія, породжується невизначеністю майбутньої економічної й фінансової ситуації, спричиненої технічними і соціально-економічними умовами, відсутністю релевантної інформації про реальність джерел фінансування будівельного контракту, а також неможливістю прогнозування появи та розвитку певних умов у сфері капітального будівництва.

Постановка проблеми. З огляду на нестабільний характер економічного середовища функціонування підприємств останніх років, так само як і нестабільність всієї макроекономічної ситуації в цілому, менеджерам необхідно здійснювати аналіз не тільки поточного фінансового стану компанії, але й постійно здійснювати діагностику можливості банкрутства в майбутньому.

Останнім часом для ефективної оцінки ризику банкрутства компаній міжнародне економічне співтовариство розробило чималу кількість спеціалізованих методів і моделей. При цьому в основу такого економіко-математичного моделювання банкрутства в переважній більшості випадків покладено статистичні підходи. Якщо спробувати класифікувати запропоновані в літературі статистичні моделі прогнозування банкрутства підприємств у розрізі (на основі) застосованих для їхньої побудови підходів, можна умовно розділити їх на кілька основних груп:

- моделі, розроблені за допомогою мультиплікативного дискримінантного аналізу (МДА);
- моделі, побудовані за допомогою апарата логістичної регресії (logit-моделі) та probit-регресії;
- скорингові моделі прогнозування банкрутства;
- моделі, побудовані за допомогою нечітко-множинного підходу;
- моделі прогнозування банкрутства на основі рейтингових оцінок [7, с.35].

Метою статті є розробка теоретичних основ і методических рекомендацій оцінки і прогнозування неплатоспроможності підприємств та попередження банкрутства підприємств – виконавців будівельно-інвестиційних проектів.

Вклад основного матеріалу. Значний внесок в дослідження проблеми оцінки і прогнозування неплатоспроможності підприємств внесли українські та зарубіжні вчені, зокрема: Альтман Е., Терещенко О.О., Копчак Ю.С.[3], Мозенков О.В. [6] і ін. Окремі аспекти цієї багатогранної проблеми знайшли своє відображення і в вітчизняному законодавстві, проте існує також необхідність посилення державного регулювання в даній сфері з огляду на необхідність виявлення та збереження потенційно життєздатних підприємств.

Невирішеними є також багато теоретичних питань інституту банкрутства. Зокрема, терміни «банкрутство», «неспроможність» і «неплатоспроможність» більшість вчених визначає як рівноцінні [1],[2]. Разом з тим, застосування критеріїв оцінки

неплатоспроможності підприємств, запозичених із зарубіжної практики без врахування специфіки економіки України, є малоефективними. Тому при розробці стратегій розвитку підприємств необхідно враховувати економічний зміст банкрутства, який полягає у ефективному використанні обмежених ресурсів підприємств в умовах глибокої соціально-економічної кризи [5, с.17].

Проте багато аспектів даних досліджень залишилися ще не розв'язаними. Ми не можемо погодитися з думкою деяких дослідників, які стверджують, що розгляд антикризового управління в стратегічному плані не вважається доцільним [6, с.36], оскільки стратегічне планування основною своєю метою ставить розробку плану розвитку підприємства на довгостроковий проміжок часу (зазвичай два-три роки), в той час як антикризове управління покликане виводити (або запобігати) підприємство з вже сформованою кризової ситуації та має місце не стратегічне планування, а оперативне, яке вимальовує варіант розвитку підприємства на невеликий проміжок часу (12-18 місяців). На нашу думку, в сучасних умовах варто розглядати антикризове управління в більш широкому розумінні та визначати управління ризиками як невід'ємну складову загальноорганізаційного процесу управління підприємством.

Будь-яке управління у визначеній мірі повинно бути антикризовим і, тим більше, ставати антикризовим зі вступом у смугу кризового розвитку організації. Ігнорування цього положення може мати значні негативні наслідки, а врахування, навпаки, сприятиме безболісному проходженню кризових ситуацій, забезпечуватиме фінансову стабільність та навіть розвиток підприємства в несприятливих економічних умовах.

Положення щодо необхідності присутності елементів антикризового управління в загальноорганізаційному процесі ґрунтуються на наступних припущеннях:

- ✓ кризи можна передбачати, очікувати і викликати;
- ✓ кризи у визначеній мірі можна прискорювати, випереджати, відсувати;
- ✓ до криз можна і необхідно готуватися;
- ✓ кризи можна пом'якшувати;
- ✓ управління в умовах кризи вимагає особливих підходів, спеціальних знань, досвіду і мистецтва;
- ✓ кризові процеси можуть бути до визначеної межі керованими;
- ✓ управління процесами виходу з кризи здатне прискорювати ці процеси і мінімізувати їхні наслідки [4, с.22].

Для того, щоб організація домоглася успіху, керівник повинен уміти передбачати можливість, імовірність появи тих чи інших виробничих ситуацій, бути готовим до них і діяти адекватно сформованим обставинам.

Економічними теоретиками доведено, що економічний розвиток виробничої системи та відповідні зміни завжди відбуваються циклічно. Як правило, економічний цикл виробничого підприємства складається з таких фаз: криза, депресія, поновлення та піднесення [2].

На підставі цього, можна наочно (рис. 1) проілюструвати етапи життєвого циклу підприємства, в яких у взаємозалежності від конкретного етапу розвитку підприємства визначено і значення показників фінансово-економічної стійкості:

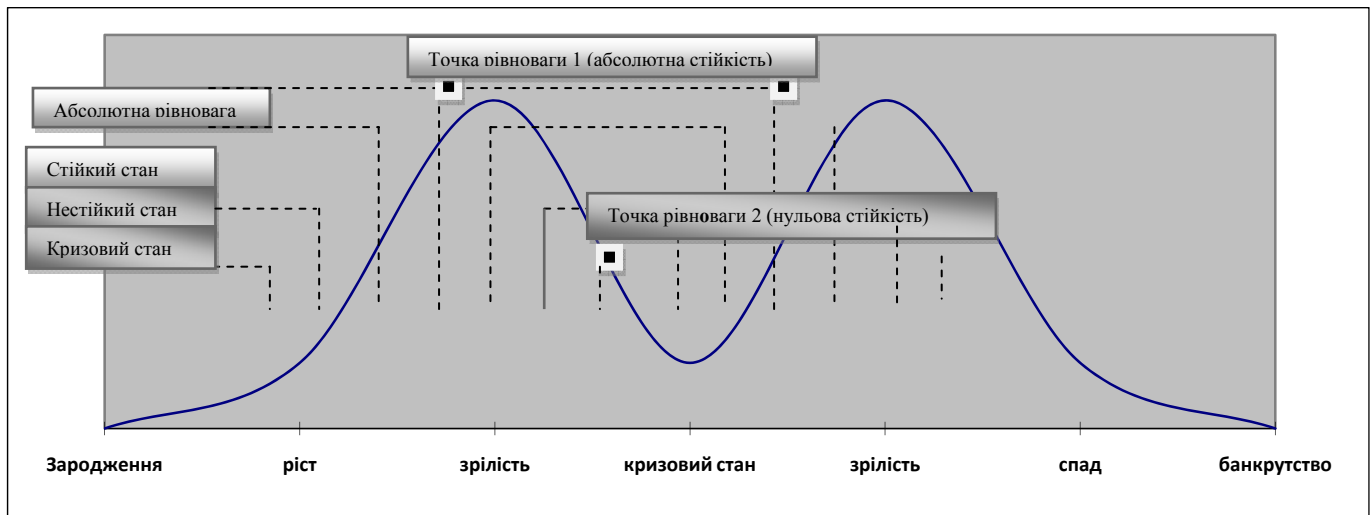

Рисунок 1. Варіації рівня фінансово-економічної стійкості підприємств на етапах їх життєвого циклу.

Як можливо зробити висновок з попереднього рис.1 майже на усіх етапах функціонування підприємства існує необхідність у застосуванні антикризового управління – і на етапах зростання, і на етапах спаду. При цьому антикризове управління, як складова процесу управління підприємством, є самодостатньою системою з притаманними їй загальноприйнятими компонентами та елементами: суб'єктно-об'єктний склад, визначеними цілями, принципами, механізмами та інструментами реалізації, а також визначеними результатами, які характеризують її ефективність через досягнення чи недосягнення поставленої мети. У свою чергу, процес формування системи антикризового управління в усіх аспектах його застосування можна розбити на такі стадії або фази, які відрізняються і за змістом, і за інтенсивністю діяльності під час них: 1) Концептуалізації; 2) Розробки; 3) Реалізації; 4) Завершення.

На кожній із фаз виконуються певні види управлінської діяльності: від ініціалізації ідеї та розроблення загальної концепції антикризової діяльності до стабілізації нестійких ситуацій і мінімізації втрат та «упущених» можливостей.

Слід відмітити, що основним фактором, який спричиняє необхідність застосування антикризового управління на будь-якому рівні є виникнення та поглиблення кризи – кризи загальноекономічної (світової чи у межах окремої держави), кризи окремої галузі чи кризи розвитку підприємства, її запобігання та усунення наслідків.

Проблеми розгортання кризи на рівні окремого підприємства не є локальними. Окреме підприємство є частиною національної, територіальної і галузевої господарської системи. Кризові явища в його діяльності, загроза визнання підприємства банкрутом мають негативні наслідки не тільки для його власників чи кредиторів (з точки зору ризику незадоволення претензійних вимог), а й для усіх суб'єктів ринкової економіки.

Досвід показує, що в сучасних економічних умовах практично всі аспекти фінансової діяльності підприємства можуть генерувати загрозу його банкрутства. Тому система спостереження «кризового поля» має будуватися з урахуванням ступеня генерування цієї

загрози шляхом виділення найбільш істотних об'єктів по цьому критерію. З цих позицій система спостереження «кризового поля» підприємств - виконавців будівельно-інвестиційних проектів може бути представлена наступними основними об'єктами:

- чистий грошовий потік підприємства;
- ринкова вартість підприємства;
- структура капіталу підприємства;
- склад фінансових зобов'язань підприємства по терміновості погашення;
- склад активів підприємства;
- склад поточних витрат підприємства;
- рівень концентрації фінансових операцій у зонах підвищеного ризику.

Формування системи індикаторів оцінки загрози виникнення фінансової кризи підприємства. Система таких індикаторів формується по кожному об'єкту спостереження «кризового поля». У процесі формування всі показники-індикатори підрозділяються на об'ємні (виражаються абсолютною сумою) та структурні (виражаються відносними показниками).

Застосовуючи процесно-орієнтовний підхід до попередження банкрутства можна визначити та запропонувати наступні стратегії управління ризиками:

уникнення (попередження) ризику	• свідоме рішення не наражатися на певний вид ризику, просте відхилення від заходу, пов'язаного з ризиком
зниження ризику	• дії, що вчиняються для зменшення ймовірності втрат і для мінімізації їх наслідків
взяття ризику на себе (або прийняття ризику)	• полягає у покритті збитків за рахунок власних ресурсів, залишення ризику за інвестором, тобто на його відповідальності
передача ризику	• перенесення ризику на інших осіб

Рисунок 2. Функціонально-структурні елементи стратегії управління ризиками.

Стратегія, у свою чергу, складається з певного переліку методів. Методи управління ризиками, при переході з однієї фази до іншої, істотно змінюються, бо процес управління ризиками є безперервним та відповідальним протягом усього проектного циклу взагалі. Треба відмітити, що всі методи мають як переваги, так і недоліки, тому застосування декількох методів у комплексі дасть змогу більш ефективно запобігати виникненню нового ризику та забезпечити надійність проектів від впливу вже існуючих ризиків.

Стратегії управління ризиками відповідають відповідним фазам реалізації інвестиційно-будівельних проектів.

Так на фазі передпроектного обґрунтування застосовуються: стратегія «уникнення (попередження) ризику», а також методи, що складають напрям зниження ризику, які дають змогу врахувати ризики ще на ранніх стадіях і уникати їх, якщо це можливо. У свою чергу це знизить можливість провалу проекту ще до укладання контрактів та будівництва. Найбільш дієвими є методи стратегії «попередження ризику» - стратегічне планування, прогнозування розвитку внутрішнього та зовнішнього середовища, постійний збір та обробка інформації про стан причин ризику.

Фаза розробки проекту містить стратегію управління ризиками «прийняття ризику», одним з основних методів якого є резервування коштів. Саме на цій стадії відбувається розробка конкретного проекту і інвестор повинен визначитися з рівнем ризику, який має прийняти саме під час цієї фази.

Третя фаза має стратегію – «передачі або розподілу ризику». Такий розподіл обумовлено тим, що під час цієї фази відбувається залучення сторонніх організацій до управління ризиками та укладання контрактів. Подібне можливе саме протягом реалізації та експлуатації проекту, коли інвестор вже прийняв на себе саме ту частину ризику, на яку розраховував та яку здатен підтримувати під контролем, інші ризики повинні бути передані страховим організаціям, постачальникам, банкам тощо. Застосування у проекті ефективного організаційно-економічного механізму потребує від учасників додаткових витрат, які підлягають обов'язковій оптимізації.

Методи управління ризиками, при переході з однієї фази на іншу, істотно змінюються, бо процес управління ризиками є безперервним та відповідальним протягом всього проектного циклу взагалі.

Модель життєвого циклу підприємства, яка заснована на процесно-орієнтовному підході в термінах інституту банкрутства є основою побудови методики і прогнозування неплатоспроможності підприємств (рис. 3).

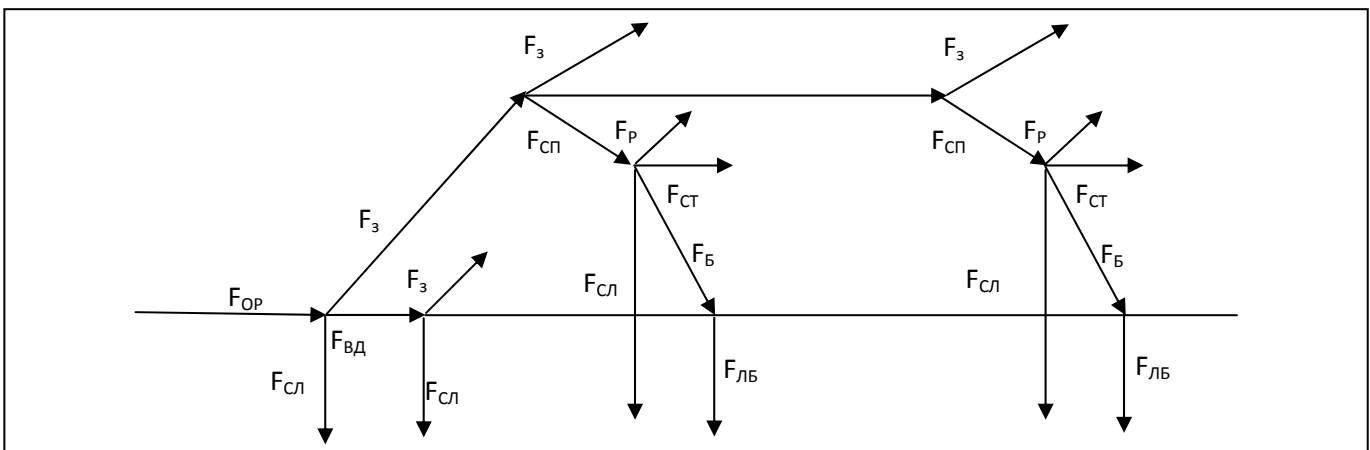

Рисунок 3. Модель життєвого циклу підприємства з позиції процесно-орієнтовного підходу

На рис. 3 приведені наступні позначення фаз життєвого циклу підприємства: F_{op} – організація; $F_з$ – зростання; $F_{вд}$ – відсутність діяльності; $F_{сл}$ – самоліквідація; $F_{сп}$ – спад; F_p – реорганізація; $F_{ст}$ – стагнація; $F_б$ – банкрутства; $F_{лб}$ – ліквідація в процесі банкрутства.

Важливим елементом методики попередження неплатоспроможності підприємства є встановлення фази життєвого циклу підприємства і прогнозування напрямку її зміни.

Задачу розпізнавання фази неплатоспроможності життєвого циклу підприємства і прогнозування її зміни можна сформулювати наступним чином. Є дві можливі фази життєвого циклу підприємства, які можна розпізнати і оцінити за допомогою фінансових показників x_1, \dots, x_n . Результати оцінки фінансового стану i -го підприємства дозволяють розпізнати фазу неплатоспроможності його життєвого циклу у момент часу t_n і спрогнозувати її зміну.

Схема встановлення фази неплатоспроможності життєвого циклу i -го підприємства представлена на рис. 5.

В роботі [3] запропоновано розпізнавання і прогнозування неплатоспроможності підприємств здійснювати з одночасним використанням моделей кластерного і дискримінантного аналізу.

Запропоновано інтегральний показник фінансового стану i -го підприємства в певний момент часу t_n ($Z_i^{t_n}$) визначати за наступною формулою:

$$Z_i^{t_n} = \sum_{j=1}^k a_j x_{ij}^{t_n},$$

де a_j – коефіцієнт дискримінантної функції по j -ому показнику;

$x_{ij}^{t_n}$ – фактичне значення j -го показника по i -ому підприємству в певний момент часу t_n ;

k – кількість показників, що входять в дискримінантну модель.

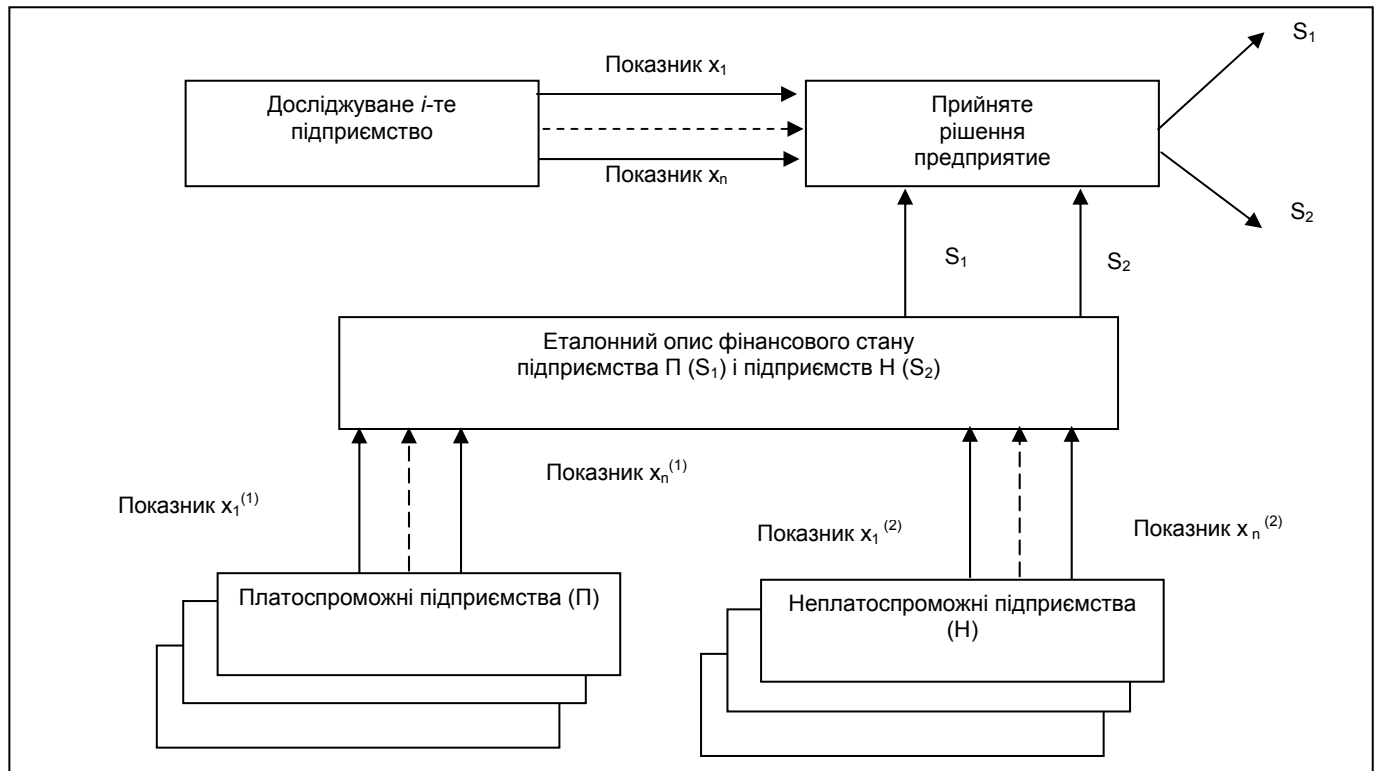

Рисунок 4. Схема встановлення фази неплатоспроможності життєвого циклу підприємства

Використання наведеного вище інтегрального показника для i -го підприємства, з урахуванням константи дискримінації, дало змогу здійснювати розпізнавання фази його неплатоспроможності в певний момент часу t_n .

Константа дискримінації (C) є тією межею, яка поділяє всю сукупність підприємств на дві групи: платоспроможні і неплатоспроможні. Величина C визначається за формулою:

$$C = \frac{1}{2} (\bar{Z}_1 + \bar{Z}_2)$$

де \bar{Z}_1 і \bar{Z}_2 – середні арифметичні значення інтегральних показників фінансового стану відповідно платоспроможних і неплатоспроможних підприємств.

Висновки. Розроблена система попередження неплатоспроможності підприємств на основі оцінки його фінансового стану і розпізнавання образів, що дає змогу передбачати, розпізнавати і прогнозувати розвиток цього явища. Оцінка фінансового стану підприємства побудована на основі узагальнених теоретичних досліджень і практичних розробок в галузі виробничо-господарської діяльності підприємств, а також теорії циклу кругообігу капіталу. Встановлено, що для комплексного експериментального дослідження варіантів розпізнавання неплатоспроможності підприємств доцільно використовувати комплекс економіко-математичних моделей, що дає змогу при допомозі кластерного аналізу розпізнати підприємства, які є платоспроможними і неплатоспроможними; дискримінантний аналіз дає можливість побудувати значуще правило за допомогою якого можна оцінити фінансовий стан підприємств, розпізнавати фазу їх неплатоспроможності і прогнозувати їх зміну.

Список використаних джерел

1. Бандурин В. Стратегические направления выхода из кризиса / В. Бандурин, В. Лариукий // Антикризисный менеджмент. – 2008. – № 1. – С. 3 – 5.
2. Бредкіна І.К. Сучасні підходи до визначення поняття «криза» / І.К. Бредкіна, Ю.А. Сімех // Матеріали II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми формування нової економіки XXI століття» (25-26 грудня 2009 року) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009new/3-brenkina.php>
3. Копчак Ю.С. Теоретичні підходи до визначення суті та природи кризи підприємства / Ю.С. Копчак // Тези доповідей V Міжн. наук.-практ. конф. «Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку», (м. Київ, 19–20 берез. 2009 р.): – К.: НУХТ. – 2009. – С. 14 – 15.
4. Чернишов В.В. Сучасне розуміння поняття антикризового управління / В.В. Чернишов // Економіка розвитку. – 2011. – № 1. – С. 21–24.
5. Кашуба Я.М. Вибір методів та підходів стратегічного управління розвитком підприємництва Я.М. Кашуба // Економіка і держава. Міжнародний науково-практичний журнал. - 2011.- №9.- С.16-18.
6. Мозенков О.В. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління: монографія /– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, – 2006. – 272 с.
7. Рижаківа Г.М. Теоретичні основи розвитку моніторингових і діагностичних систем в управлінні підприємством / Г.М. Рижаківа // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. - 2013.-№29/2. - С.31-43.

References

1. Banduryn V. and Laryukij V. (2008), «Stratehicheskiye napravleniya vykhoda yz kryzysa», Antykryzysnyj menedzhment, vol. 1, pp. 3–5.
2. Bredkina I.K. and Simekh Yu.A. (2009), «Suchasni pidkhody do vyznachennia poniattia «kryza», Materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi Internet-konferentsii [Proceedings of the International Scientific Conference], II Mizhnarodna naukovopraktychna Internet-konferentsija «Problemy formuvannia novoї ekonomiky XXI stolittia» [II International Scientific and Practical Internet Conference «Problems of the new economy in XXI century»] : <http://www.confcontact.com/2009new/3-brenkina.php> (Accessed 01 Oct 2014).
3. Korchak Y.S. (2009), «Teoretychni pidkhody do vyznachennia sutі ta pryrody kryzy pidpriemstva», Tezy dopovidej na naukovopraktychnu konferentsiiu [Proceedings of the International Scientific Conference], V Mizhn. nauk.-prakt. konf. «Problemy ekonomiky pidpriemstv v umovakh staloho rozvytku» [V International Scientific Conference «Problems of economics of the enterprises in a sustainable development»], National University of Food Technologies, Kyiv, Ukraine, pp. 14–15.
4. Chernyshov V.V. (2011), «Suchasne rozuminnia poniattia antykryzovoho upravlinnia», Ekonomika rozvytku, vol. 1, pp. 21–24.
5. Kashuba, Ya.M. (2011), «Vybir metodiv ta pidkhodiv stratehichnoho upravlinnia rozvytkom pidpriemnytstva», Ekonomika ta derzhava, vol. 9, pp. 16-18.
6. Mozenkov, O.V. (2006), Bankrutstvo i sanatsiya pidpriemstva: teoriya i praktyka kryzovogo upravlinnia [Bankruptcy and reorganization of enterprises: the theory and practice of crisis management], KNTEU, Kyiv, Ukraine.
7. Ryzhakova, G.M. «The theoretical basis of monitoring and diagnostic systems in business management» (2013), Shlyakhy pidvyschenya efektyvnosti budivnytstva v umovah formuvanya rynkovykh vidnosyn, vol.№29/2, pp. 31-43.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Рижок Іван Михайлович, аспірант кафедри менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва й архітектури
e-mail: rzhok_ivan@mail.ua

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ:

Рижок Иван Михайлович, аспирант кафедры менеджмента в строительстве, Киевский национальный университет строительства и архитектуры
e-mail: rzhok_ivan@mail.ua

ABOUT THE AUTHOR:

Rizhok Ivan Mikhailovich, postgraduate student of the Department of management in construction, Kyiv national University of construction and architecture
e-mail: rzhok_ivan@mail.ua

УДК 338.1

ПРИНЦИПИ РИНКОВИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Самусь Г.І.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти формування і застосування принципів ринкових перетворень аграрного сектору економіки України. Метою роботи є теоретичне обґрунтування принципів аграрних перетворень, визначення необхідності їх застосування на сучасному етапі ринкових перетворень, систематизація їх за певними критеріями.

При написанні статті були використані методи аналізу і синтезу, системного підходу, метод узагальнення.

Результати роботи: розглянута сутність і систематизовані принципи ринкових перетворень аграрного сектору економіки України, доведена необхідність їх застосування на сучасному етапі трансформаційних перетворень.

Результати роботи можуть бути використані у процесі розробки державної аграрної політики, у практичній діяльності органів державного управління.

Зроблені наступні висновки: Стратегічний розвиток аграрного сектору економіки України має базуватись на таких принципах ринкових перетворень економіки України: принципах, що відображають національні інтереси при формуванні аграрної політики; принципах, що виражають ринковий розвиток аграрного сектору; принципах, що виражають зміни у відносинах власності; принципах, що виражають демократичний розвиток аграрного сектору; принципах, що виражають характер відтворення аграрного сектору в нових умовах; принципах, що виражають роль держави в розвитку аграрного сектору; принципах, що виражають соціальну спрямованість аграрних перетворень; принципах, що виражають зовнішньоекономічну спрямованість аграрного сектору. Дотримання зазначених принципів, на нашу думку, дасть